

**Vastaus kirjalliseen kysymykseen KKV 718/2022 vp**

## **Vastaus kirjalliseen kysymykseen Ruokaviraston talouden alijäämästä**

### **Eduskunnan puhemiehelle**

Eduskunnan työjärjestyksen 27 §:ssä mainitussa tarkoituksessa Te, Arvoisa puhemies, olette toimitannut asianomaisen ministerin vastattavaksi kansanedustaja Pia Lohikosken /vas ym. näin kuuluvan kirjallisen kysymyksen KK 718/2022 vp:

Millä aikataululla maa- ja metsätalousministeriö aikoo korjata Ruokaviraston hintojen lainvastaisen tilan ja turvata Ruokaviraston toiminnan edellytykset?

Vastauksena kysymykseen esitän seuraavaa:

Ruokaviraston maksullisista suoritteista annettu maa- ja metsätalousministeriön asetus (1193/2021), jäljempänä maksuasetus, on voimassa 1.1.2022 - 31.12.2023. Kaksivuotisen maksuasetuksen valmistelu perustui pääosin vuoden 2020 Ruokaviraston maksullisen toiminnan toteumatietoihin. Maksuasetuksessa useiden suoritteiden hinnoissa huomioitiin 0,5 %:n korotus kustannusten nousun johdosta. Valmistelussa lähtökohtana oli, että maksuasetukseen tehtäisiin kahden vuoden voimassa olon aikana muutoksia vain uusien maksukohteiden ja teknisluonteisten muutosten osalta, mutta hinnan korotuksia ei tehtäisi.

Maksuasetusta muutettiin (1257/2022) vuoden 2023 alusta lukien. Muutos koski uusien maksukohteiden lisäämistä ja eräitä teknisluonteisia muutoksia. Siinä ei kuitenkaan otettu huomioon Ruokaviraston useiden suoritteiden osalta esittämiä 2-5 %:n hinnankorotuksia, joiden taustalla olivat kustannusten nousu ja osin julkisoikeudellisten suoritteiden kustannusvastaavuuden alijäämäisyys. Ruokaviraston arvion mukaan kustannusten nousun johdosta ehdotettujen hintojen korotusten vaikutus sen tuloihin olisi ollut noin 450 000 euroa, josta Ruokaviraston omaan päätökseen perustuvan lihan tarkastuksen osuus isoissa teurastamoissa noin 90 000 euroa (maksuasetuksen 2 §).

Elintarvikevalvonta perustuu EU:n valvonta-asetukseen (EU) 2017/625, jonka liitteessä IV säädetään teurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten virallisen valvonnan vähimmäismaksuista. Elintarvikelain (297/2021) 71 §:ssä mahdollistetaan pieniä eläinmääriä teurastavien teurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihan tarkastus- ja valvontamaksujen alentaminen enintään EU:n valvonta-asetuksessa säädettyjen vähimmäismaksujen tasolle. Maksuasetuksen 2 §:ssä säädetään maksullisista julkisoikeudellisista suoritteista, joista Ruokavirasto tekee päätöksen. Lihantarkastus on maksullinen julkisoikeudellinen suorite, jonka maksu määrätään suoritteiden omakustannusarvon mukaan, ellei EU-lainsäädännöstä tai eläintautien seurantasuunnitelman toteutuksesta

muuta johdu. Maksuasetuksen 3 §:ssä säädetään maksullisista julkisoikeudellisista suoritteista, joiden maksut poikkeavat omakustannusarvosta. Pykälässä on huomioitu valtion subventio pien-teurastamoiden ja riistan käsittelylaitosten lihentarkastus- ja laitosvalvontamaksujen osalta.

Ruokaviraston toiminnan alijäämäisyys on syntynyt usean vuoden aikana. Ruokaviraston heikkoa taloustilannetta ei pelkästään selitä maksullisen toiminnan alijäämäisyys, vaan suurelta osin myös viraston tietojärjestelmien ylläpidon ja jatkuvan kehittämisen kustannusten kohoaminen (vuositasolla 8 miljoonaa euroa), joka aiheutuu laajenevasta tietojärjestelmäkokonaisuudesta sähköisine asiointipalveluineen. Ylläpitokuluihin ei kuitenkaan ole ollut mahdollista saada kustannusten nousua vastaavaa lisärahoitusta. Haastavassa tilanteessa Ruokavirasto on tehostanut vastuullisesti toimintaansa, priorisoinut tehtäviään ja etsinyt säästökohteita.

Maa- ja metsätalousministeriö on tietoinen Ruokaviraston tiukasta taloustilanteesta ja kustannusten nousun vaikutuksesta maksullisten suoritteiden kustannusvastaavuuteen. Samaan aikaan on kuitenkin ministeriössä kannettu huolta maatalouden kannattavuudesta ja huoltovarmuuden säilymisestä. Venäjän helmikuussa 2022 aloittama hyökkäyssota vaikeutti ruuan alkutuotannon tilannetta entisestään. Taustalla ovat maataloustuotannon pitkään jatkunut heikko kannattavuus, vuoden 2021 kasvukauden heikko sato sekä globaalien ruoka- ja panosmarkkinoiden muutos. Tuottajahinnat eivät ole vastaavassa määrin reagoineet kasvaneisiin tuotantokustannuksiin, mikä on heikentänyt tuotannon kannattavuutta ja maatalojen maksuvalmiutta. Myös Venäjän hyökkäyssodan myötä rajusti noussut energian hinta on kärjistänyt alkutuotannon kustannusahdinkoa. Sitä maksuasetusten ja sen muutosten valmistelussa on pidetty tärkeänä huomioida hallitusohjelman kirjaus: ”Lainsäädännöllisin toimin ei aiheuteta lisäkustannuksia ilman kompensatiota maatalousyrittäjille.”

Maa- ja metsätalousministeriö seuraa Ruokaviraston suoritteiden kustannusvastaavuuden kehittymistä. Seurannasta saadut tiedot pyritään ottamaan huomioon 1.1.2024 alkaen sovellettavan maksuasetuksen valmistelussa.

Helsingissä 15.2.2023

Maa- ja metsätalousministeri Antti Kurvinen

**VN/2988/2023-MMM-2**

Seuraavat henkilöt ovat allekirjoittaneet tämän asiakirjan sähköisesti /

Följande personer har undertecknat denna handling elektroniskt /

This document has been signed electronically by the following persons: